

REPUBLIKA SRBIJA
Ministarstvo pravde
Nemanjina 22-26
11000 Beograd

Komentar na Nacrt zakona o zaštiti podataka o ličnosti

U skladu sa pozivom Ministarstva pravde Republike Srbije za učešće u javnoj raspravi o Nacrtu zakona o zaštiti podataka o ličnosti, čiji tekst je objavljen na sajtu Ministarstva, organizacije civilnog društva dostavljaju svoje komentare sa ciljem unapređenja predstavljenog Nacrta. Posvećene zaštiti prava i sloboda građana, organizacije civilnog društva smatraju unapređenje standarda privatnosti i zaštite podataka o ličnosti jednim od temeljnih uslova za puno ostvarivanje vladavine prava.

Nacrt zakona ima za cilj da uredi opšti režim obrade podataka o ličnosti u skladu sa regulativom Evropske unije u ovoj oblasti i u svojoj osnovi on predstavlja prevod Opšte Uredbe EU o zaštiti podataka o ličnosti (2016/679).

Ipak, intencija zakonodavca je bila da Nacrt zakona obuhvati i rešenja propisana Direktivom EU (2016/680) koja uređuje obradu podataka o ličnosti od strane nadležnih organa u vezi sa krivičnim postupcima i pretnjama nacionalnoj bezbednosti, ali smatramo da način na koji je to urađeno u predstavljenom Nacrtu zakona ne predstavlja dobro rešenje. Pre svega, treba imati u vidu da su odredbe i Direktive i Uredbe upodobljene odnosu nadležnosti EU i država članica u oblasti unutrašnjih poslova i bezbednosti, te da njihovo puko kopiranje u domaći (jedinstveni) pravni sistem ne bi proizvodio isti efekat.

Naime, član 1. stav 2. Nacrta zakona reguliše da se "ovim zakonom posebno uređuje zaštita fizičkih lica u vezi sa obradom podataka o ličnosti koju vrše nadležni organi u cilju sprečavanja, istrage i otkrivanja krivičnih dela, gonjenja učinilaca krivičnih dela, izvršenja krivičnih sankcija, uključujući sprečavanje i zaštitu od pretnji javnoj i nacionalnoj bezbednosti". Dalje u Nacrtu zakona ovakav vid obrade podataka se u odnosu na opšti režim obrade posebno reguliše, to jest najčešće izuzima od opštih pravila u čak 59 (od ukupno 101) članova, dok čak 19 članova Nacrta zakona uređuje isključivo ovaj vid obrade podataka.

Ovakav način regulisanja pitanja koje zadire u osnovna ljudska prava problematičan je iz više razloga.

Naime, kako je u obrazloženju Nacrta zakona navedeno, osnovni cilj ovog zakona je da obezbedi svakome zaštitu podataka o ličnosti i da uspostavi jasan pravni okvir u ovoj oblasti. Predloženo rešenje Nacrta zakona, čini se, ide u suprotnom pravcu. Odredbe koje regulišu ovaj poseban vid obrade su rasute po čitavom Nacrtu zakonu, najčešće dodatno komplikujući već izuzetno složene pravne norme od kojih su mnoge novina u našem pravnom sistemu. Na taj način Nacrt zakona ostaje bez jasne strukture, nije pregledan već prepun upućujućih i nejasnih

normi. Iako je jedan od glavnih ciljeva Opšte uredbe EU, na osnovu koje je Nacrt zakona pisan, da građani povrate kontrolu nad svojim podacima te da im se omoguće jasna pravila i procedure za ostvarivanje njihovih prava, upravo je deo Nacrta zakona koji reguliše prava građana najviše prožet izuzecima i organičenjima prava u vezi sa posebnim vidom obrade. Tako je ovaj značajan segment Nacrta učinjen nerazumljivim i pravicima, te potpuno neprohodan običnim građanima - što je u suprotnosti sa evropskim vrednostima jasne i dostupne javne komunikacije. S druge strane, ovakav način regulisanja predstavlja problem i za sve druge rukovaoce/obveznike zakona (uključujući i privredu, ustanove zdravstvene i socijalne zaštite, obrazovanja, itd), jer razumevanje njihovih obaveza čini znatno težim.

Dodatno, Nacrtom zakona nije precizirano na koje pojedinačne organe se odnose ove odredbe čime je, uz već postojeću nerazumljivost teksta, ostavljeno mnogo otvorenih i nejasnih pitanja. Stoga je opravdana bojazan da će nadležni ograni tumačiti ove odredbe na način koji je u njihovom interesu, naročito s obzirom na to da u Srbiji ne postoji razvijena praksa i kultura zaštite privatnosti i podataka o ličnosti. Tako, na primer, Nacrt predviđa mogućnost da, ukoliko rok čuvanja podataka koje obrađuju nadležni organi nije predviđen zakonom, sam organ propiše ovaj rok. Imajući u vidu dosadašnju praksu kojom su podaci uglavnom čuvani bez jasno definisanih rokova, ili pak u rokovima nezakonito ustanovljenim podzakonskim aktima, može se pretpostaviti da će se ovakva praksa nastaviti.

Smatramo da uprkos izrazitoj potrebi da se posebno uredi obrada podataka o ličnosti od strane nadležnih organa, svakako se mora precizirati na koje se pojedinačne organe misli i u kojim konkretnim postupcima. Takođe, smatramo da bi, metodološki i strukturno, bilo neophodno da se ovaj poseban tip obrade reguliše unutar posebne glave zakona, čime bi se znatno rasteretila pravila o opštem režimu obrade podataka, te uspostavio jasniji pravni okvir i omogućila bolja zaštita privatnosti i podataka o ličnosti.

Potpisnici:

1. SHARE Fondacija
2. Komitet pravnika za ljudska prava (YUCOM)
3. Centar za evroatlantske studije (CEAS)
4. Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP)
5. Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV)
6. Autonomni ženski centar, Beograd
7. Link plus
8. Centar za istraživačko novinarstvo Srbije (CINS)
9. Beogradski centar za ljudska prava
10. Centar za praktičnu politiku
11. Fondacija Centar za demokratiju
12. Asocijacija onlajn medija (AOM)
13. Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost (CRTA)
14. Građanske inicijative